

ת פ א ר ת ר א ד ז י ן

יוצא לאור על ידי מרכז מוסדות חסידי ראדזין
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
ב"ה גיליון חג השבועות תשפ"ה

שיחת קודש

מאת כ"ק מרן אדמו"ר מהרא"י זצללה"ה

בחדש השלישי.. ביזם הזה באו מדבר סיני.. ויחן-שם ישראל נגד
ההר

"ויחן-שם ישראל". כאיש אחד בלב אחד,
אבל שאר החניות בתרעומות ובמחלוקת.
(רש"י)

למה דווקא בחנייה זו השתררה 'אחדות' בעם ישראל עד שנהיו 'כאיש אחד בלב אחד'?

אמר כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל:

ניתן להסביר הדבר, בהקדם מאמר הגמרא במסכת שבת, וכך מבואר שם:

"ת"ר, מעשה בנוכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו, גיירני על מנת שתלמדני
כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבניין שבידו. בא לפני
הלל וגייריה, אמר לו 'דעלך סני, לחברייך לא תעביד' (=מה ששנוא עליך,
לחברך אל תעשה)! זו היא כל התורה כולה, ואידך פירושא הוא, זיל גמור' (=ע"כ
לשון הגמרא).

ויש לדקדק ולברר כפילות לשון 'כל התורה' 'כולה', שלכאורה נראה כאלו הביטוי 'כולה'
הינו חזרה על מלת 'כל התורה'? אכן באמת, משמעות מיוחדת לכפל הלשון בעניין זה.

ויש לומר, שהגר שבא לפני הלל, ידע שישנן בתורה מצוות שכליות, וכן מצוות חוקיות.
כיצד לקיים המצוות השכליות - זה היה ברור אצלו, אולם הוא רצה שהלל ילמד אותו
כיצד לקיים את המצוות החוקיות, שהיו רחוקות מהבנת שכלו. ולכך מובנת שאלתו
מהלל שילמדו אותו את 'כל התורה כולה', רוצה לומר, את כל סוגי המצוות! כולל אלה
החוקיות שאינן מובנות בשכל אנוש.

כאן באה תשובתו של הלל: **"דעלך סני, לחברייך לא תעביד!"**

היינו, כי בידוע מאמר חז"ל על הפסוק **"וַיַּחַן-שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר"**, 'ויחן' כתיב בלשון יחיד, כאיש אחד ובלב אחד, **"ע"כ**. הכוונה, שהקב"ה ביקש לתת את התורה לעם ישראל כשהוא מאוחד, שאם לא היו שרויים באחדות, אלא היה אחד מהם פורץ גדר חלילה, לא היו ראויים לקבלת התורה.

שכן בידוע הדבר שאותיות **"ישראל"** הינן ראשי תיבות **'יש שישים ריבוא אותיות ל"תורה"'**! זאת משום שלכל איש מישראל ישנה אות מיוחדת בתורה, המאירה לו ושייכת לשורש נשמתו. ועל ידי כך יש לו חלק גם במצווה של חברו. ומכיוון שבכלל ישראל בוודאי נמצא מישהו שמקיים את המצוות החוקיות כפי שורש נשמתו, ניתן באמצעות מצוות **"ואהבת לרעך כמוך"** לקיים כל המצוות האלה, אף על פי שהן רחוקות מן הבנת שכל האדם. (=וכן ביארו בספרים, כיצד שייך שיקיים כל איש ישראל כל תרי"ג המצוות, הרי ישנן מצוות השייכות רק לכוהנים, ויש שייכות רק ללוויים, וכיצד באלה? אכן על ידי שמחזיקים את עצמם באחדות יחד עם כלל ישראל, וכל אחד יש לו חלק גם במצוות של השני, על ידי זה מקיים כל אחד את תרי"ג המצוות כולן, הן מי שהינו כהן והן מי שהוא ישראל, והבן.) זהו נקרא **'כל התורה כולה על רגל אחת'**, שעל ידי קיום הכלל **'מה דסני עלך'** מתאחד כל אחד איש עם רעהו ונחשב לו בזאת כאלו מקיים את כל התורה כולה, אף אותן המצוות שהייתה לו מניעה לקיימן, וזוהי תשובתו של הלל אל הגר.

ממילא מובן שלפני קבלת התורה היה הכרח שבני ישראל יהיו מאוחדים 'כאיש אחד בלב אחד', שכן על ידי זה יכלו לגשת לקבלת כל התורה, בכוח היחיד ובכוח הרבים.

(על פי מאמר כ"ק אדמו"ר זצ"ל, נדפס בקובץ 'תפארת ראדזין', קובץ שלישי, תשל"ה, עמ' 19-20)

פניני תורה לזמן מתן תורתנו

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בידוע הוא "מנהג ישראל תורה" להיות ניעורים בליל חג השבועות, זמן מתן תורתנו הקדושה, ולעסוק בתורה כל הלילה.

כפי שמובא המנהג בספר "מגן אברהם" על שו"ע אורח חיים, ריש סימן תצ"ד, וזה לשונו:

"איתא בזוהר, שחסידיה הראשונים היו ניעורים כל הלילה ועוסקים בתורה. וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן.

"ואפשר לתת טעם על פי פשוטו, לפי שישראל היו ישנים כל הלילה, והוצרך הקב"ה להעיר אותם, כדאיתא במדרש (=על הפסוק "ויוצא משה את העם

לקראת האלוקים מן המחנה¹ שהוציא אותם מתוך שנתם והציב אותם להיות מוכנים לקבל את התורה). ולכן אנו צריכים לתקן זה" (=עכ"ל ה"מגן אברהם")

והנה רבים ראו כן תמהו, הכיצד ישראל קדושים, שעמדו ממש בסמוך למתן תורתנו הקדושה, היו ישנים אז שנת ישרים מבלי "להתכונן למשך כמה שעות מראש"? וכבר נאמרו כמה תירוצים והסברים בנידון.

וידועים בנידון דברי קדשו של הרב הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב בעל "קדושת לוי", שעבודתו בקודש הייתה כידוע רצופה בלימוד זכות על כל אדם מישראל, שהיה מליץ על ישראל שבדור שלקראת מתן תורה, וכה כתב בלשונו הטהור:

"נראה הטעם, למה היו ישראל ישנים?? משום שהקב"ה החזיר התורה על כל אומה ולשון, שיקבלו אותה, והם לא רצו, ואמרו להקב"ה 'לך מעמנו!' ככתוב במדרש פרקי דרבי אליעזר.

"וישראל היו סבורים שיתעכב הדבר, אולי ירצו האומות לקבל התורה? ובאמת האומות לא רצו לשמוע מפי ה' מה שכתוב בתורה, ולא היה עיכוב. אבל הם סבורים שיתעכב כנ"ל. **ולכך היו ישנים**". (=ע"כ לשון "קדושת לוי" לחג השבועות)

באופן אחר מובא "לימוד זכות" על ישראל, כיצד ישנו בלילה שקדמה למתן תורה? **על כך מביא הרב הקדוש המגיד מקאז'ניץ** בספרו **"עבודת ישראל"**, אף זאת **בשם הרב הקדוש מבארדיטשוב בעל "קדושת לוי"**, וז"ל:

"הנה איתא **במדרש**² שביום מתן תורה ביקשו להתנמנם בבוקר, ושנתם ערבה להם, עד שעוררם משה רבנו ע"ה לקבל את התורה, **עין שם**.

"ואמר הצדיק הגאון מהור"ר לוי יצחק זצ"ל:

"חלילה לחשוב על עם קודש, שנפלו בתרדמת העצלות והשינה ביום הנכבד, שידעו שייתן הקב"ה את תורתו להם! אלא יש לומר, שכוונתם הייתה לשם שמים, שמיום שני בסיוון שהתחילו לעשות הכנה לקבלת התורה, ועבדו בכל כוחם ובמחשבותיהם הקדושים, עד שנפל עליהם ליאות ועייפות. והיו מתייראים, פן לא יוכלו לקבל את התורה במחשבה צלולה כראוי.

"על כן נתנו שינה לעיניהם ולעפעפיהם תנומה, בכדי שיתחדשו מוחותיהם ויתחזקו עשתונותיהם בבהירות לקבלת תורה הקדושה".

(=ע"כ בספר **'עבודת ישראל'** להרה"ק המגיד מקאז'ניץ)

והנה לולא דמסתפינא, אמרתי אענה גם אנוכי חלקי בס"ד, להליץ יושר על ישראל קדושים. זאת בהקדם משל - **כדלקמן:**

¹ שמות יט, יז.

² פרקי דרבי אליעזר, פרק מא.

איש סוחר היה, שנדד לצורך מסחרו במדינת הים, לסגור עסקים גדולים בקצווי תבל.

ויהי היום, האיש הגיע לביתו של איש ממולח וסוחר גדול, והתחילו לדבר כה וכה. ביני וביני, מצאו שפה משותפת איש עם רעהו, ונקשרו אהדדי בעבותות האהבה, עד שנתן בסוחר דנן אימון מלא, וכה החלו לשוחח אודות עסקים שונים.

הסוחר בן חוץ לארץ, ששנן ופיקח היה, הראה לסוחר דנן סחורות יפהפיות ונהדרות, והרבה להלל ולשבח באוזניו את סחורתו ולספר במעלותיה, עד כי הלה נפתה בחלקלקות לשונו וחתם עמו הסכם "זיכרון דברים", שהוא מתחייב לקנות הימנו סך עצום מן הסחורה הזו, ואף הפקיד בידיו 'שיק פתוח' לאבטחת העסקה. מרוב התלהבות וגיל בגין העסק המשובח שנתגלגל לפתחו "שכח" הלה לסכם ולהעלות על הכתב פרטים כלשהם, וביניהם... את מחיר הסחורה שהוא אמור לשלם עליה!

בנקל לשער עד היכן גדלה עוגמת נפשו של מיודענו הסוחר, כשתפס את העניין לאחר שנפרדו לשלום כדי לעלות על יצועי מיטתם ולתת שינה לעפעפיהם. מרוב לחצו, התהפך כל הלילה על משכבו ולא מסוגל היה לתת תנומה לעפעפיו. שנתו נדדה הימנו כליל, בהיותו נותן אל לבו לאמור: "הוי, מה עשיתי?? הכיצד נפלתי עמוק בפח, ושכחתי לנקוב בסכום המחיר?? וכי מי יודע מה ירשום הלה על גבי "שיק" פתוח שהפקדתי בידו?! והלוא עכשיו הנני "כחומר ביד היוצר" של הסוחר הלז, שאפילו את שמו אני בקושי יודע, ומי יודע אם לא אאבד כעת את כל רכושי ואצא חלילה נקי מנכסיי בעסק ביש זה!..

הנמשל הוא:

בורא עולם נגלה לעמו ישראל בהר סיני, ושלח את משה רבנו להודיע להם כי הינו מוכן לתת להם את התורה שלו 'חמדה גנוזה' שבידו. מיד השתררה בקרב עם ישראל התלהבות של קדושה, עד כי תיכף מבלי כל השתהות השיבו הכול "כאיש אחד בלב אחד" באמירת "נעשה ונשמע!"

והנה כחלוף אותה "התרגשות הראשונית", היה מקום לחשוש לכאורה, שמא בקרב אי מי מישראל יתעורר "הרהור שני" לאמור: 'מה בעצם יודעים אנו אודות תורה זו, שהננו עומדים לקבלה מידי האלוקים? מי יודע עד היכן עשויה תורה זאת לחייב אותנו?! האם מוכנים הננו לכל זאת? לפחות היה עלינו לברר אם ביכולתנו לקיים את דברי התורה הזאת, ושאינ מצויים בה "סעיפים קשים" שיתכן ולא נוכל לעמוד בהם לאורך זמן?!'

מחשבות כאלו עשויות היו להתפתח למין "הלקאה עצמית" לאמור: "כיצד מיהרנו בפזיזות כזו להודיע, כי מוכנים אנו ללא תנאי לקבלת התורה? ושמא צריכים היינו מקודם להימלך בדעתנו ובדעת אנשי ביתנו, או לפחות "לישון על זה לילה" כלשון המורגל בפי הבריות - על מנת לקבל "החלטה מושכלת" בעניין מכריע כזה??

לאור האמור צפוי היה, שעם התקרב הליל המכריע, שלמחרת תימסר לידיהם התורה על שלל מצוותיה חוקיה ומשפטיה, ו'שיק' שהפקידו כביכול בידי בורא עולם יוגש להם לפירעון.. איש לא יוכל 'לעצום עין' באותו הלילה, מתוך חשש למה שממתין להם ליום מחר!

והנה ראו זה פלא:

איש מישראל לא נדדה שנתו מעיניו, אף אחד לא חשש כלל מיום מחר.. הכול נמו את שנתם, כאשר שמחה וגיל ממלאים את לבם לקראת יום המחר 'והיו נכונים ליום השלישי' - יום גדול וקדוש שכל הבריאה מצפה לו, שבו 'עליונים ששו ותחתונים עלזו'... כך עבר עליהם ליל שקט, מתוך שנת רוגע מאושרת!

דבר זה כה מצא חן בעיני ריבון העולמים, שהיה משקיף ממעון קדשו מן השמים ורואה כיצד העם הנבחר, שזה עתה יצא מעבדות מצרים, נם את שנתו ברוגע ובשלווה כמלאכים... כה גדול היה ערכה של שינה זו בעיני הבורא יתברך, עד שלא זו בלבד שלא קצף עליהם כביכול, רק אדרבה "שנתם ערבה להם" כדברי המדרש הנזכר, ואפילו יתוש לא עקץ ולא זמזם סביבם.. נחת רוח רבה נגרמה ליושב מרומים משינה זו של ישראל, וביקש שלא להפריע אותם משום צד שהוא.

דבר זה, כמובן למתבונן, הינו לימוד זכות עצום על ישראל שבאותו הדור, שכה חדורים היו בלהט וברצונם הפנימי לקבלת התורה.

"ויהי רצון כי נזכה אף אנו, לקבל התורה הקדושה באהבה בדיצה ובחדווה, אמנ!"

~ ~ ~ ~ ~

ל ק ט א מ ר י ם

מספרי רבותינו הקדושים זי"ע מאיזביצא ראדזין

על חג השבועות

בחינת 'חג השבועות' - לעומת בחינתה של 'חג המצות'

הגיד רבנו מאיזביצא בעל 'מי השלוח' זי"ע, משם הרב הקדוש מפשיסחא:

שני המועדים הללו, חג הפסח וחג השבועות, מקודשים מראשית בריאתם לתכלית יצירת ברית נצח בין ישראל לאביהם שבשמים.

אך החילוק שביניהם, שבעוד "חג המצות" משול ל'ראיית חתן את פני הכלה' [=הקב"ה משול ל'חתן' כביכול, וכנסת ישראל משולה ל'כלה'] הרי "חג השבועות" שהינו 'זמן מתן תורתנו' מהווה יום 'קבלת הקניין', שבו הקב"ה נושא כביכול את כנסת ישראל לכלה, כמאמר הפייטן 'תואר פֶּלָה מאוד נתעלה, בקבלת יום זה עשרת הדברים מסיני!'

והדברים עמוקים למאוד.

[פרי צדיק' לרבנו צדוק הכהן מלובלין, בשם מורו ורבו הרה"ק מאיזביצא זללה"ה]

“לכולי עלמא ‘בשבת’ ניתנה תורה לישראל!” (שבת פו.).

טעם שניתנה התורה לישראל **ביום השבת** דווקא – מנהיר מרן “בית יעקב” – לפי שיום “השבת” מסמל במהותו קדושה עצומה שהקביעות שלה אינה תלויה בפעולת האדם, שכן מקודשת ועומדת היא מראשית הבריאה במאמר השם יתברך כמאמר הכתוב “וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשֵׁהוּ אֹתוֹ”³! וקדושתה נצחית היא, מכוח ההקדשה האלוקית שאינה פוסקת כמאמר “בִּינִי וּבִין בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעָלָם”⁴!

וכן קדושת התורה שניתנה לישראל אינה תלויה במעשיהם של ישראל ולא בכוח עבודתם, אלא קדושה נצחית הינה מלפני הבורא יתברך, ובאמצעות שמירתה מתעלים ישראל בקדושה עליונה שהיא למעלה מתפיסת הבריאה. (ספר הזמנים, לחג השבועות)

*

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי.. בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינִי.. וַיַּחֲן־שָׁם יִשְׂרָאֵל

נֶגֶד הָהָר (שמות יט, א–ב)

מאי משמע “וַיַּחֲן־שָׁם יִשְׂרָאֵל”?

מפרש רבנו “בית יעקב”:

מכיוון שהגיעו ישראל ל“הר סיני”, הרגישו בנפשם כי כאן “זהו מקום” שלהם.

היינו:

לאחר חיבוטי הנפש וטלטלות העזות שידעו בני ישראל עובר **לצאתם ממצרים**, דרך **ים סוף ורפידים ומרה**, כאשר הגיעו הם אל “הר סיני” השתררה עליהם שלווה נפש מופלאה, שטרם טעמו כמותה. נפשם כמו התעטפה ב“מנוחה שלימה” לאחר שחשו בעליל כי השם יתברך שוכן בתוכם – בבחינת **“שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמִנוּחַיְכִי, כִּי ה’ גָּמַל עָלַיְכִי”**⁵.

לשון “וַיַּחֲן” מתפרש כאן אפוא מלשון ‘ניחותא’, **לאמור**: נפשם ההומה של ישראל, שבה במקום זה למנוחתה הפנימית ואל חנייתה הטבעית.

(ספר הזמנים)

³ בראשית ב, ג.

⁴ שמות לא, יז.

⁵ תהלים קטז, ז.

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינִי

מפני מה מזכירה התורה את תאריך מתן תורה בצמידות עם יציאת מצרים:
"בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי – לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם..."?

מבאר רבנו הקדוש "בית יעקב" זי"ע ב"ספר הזמנים":

אמת ונכון כי 'יציאת מצרים' אירעה בחודש ניסן שהוא חודש הראשון, אולם
יציאתם הנפשית של בני ישראל ממצרים טרם הושלמה אז. נותרו עדיין בבני
ישראל "שיריים" מקליפת מצרים ומטומאתה, שטרם זוכו ממנה כהלכה,
והיה להם חיבור מסוים עם 'מצרים' אף לאחר שכבר יצאו הימנה.

אולם "בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי", לאחר בירור ארוך שנערך בנפשם במשך כשלשה
ירחים, מעיד הכתוב שבאותה שעה נסתיים עניין "יציאת מצרים" מצידם של
בני ישראל. בפרק זמן זה, התנקתה נפשם של ישראל באופן מוחלט מהזיקה
למצרים שהייתה מנת חלקם, ומשיירי הזוהמה שדבקה בהם בארץ מצרים.
או אז "בָּאוּ מִדְבַּר סִינִי", היינו הגיעו לשלב האחרון של 'יציאת מצרים' ונעשו
מתוקנים ומוכשרים להיות 'עם סגולה'.

ממשיך הכתוב ואומר "בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינִי".

מאי משמע "מִדְבַּר סִינִי"?

"מדבר" מסמל חפות מכל חמדה ארצית של עולם הזה. כשם ש'מדבר' הינו
מקום שממה ואין מצויות בו הנאות גשמיות כלשהן, כך ישראל שרויים היו
אז במצב של ריחוק מופלג מכל מיני שאיפות גשמיות לסוגיהן.

"סיני" נקרא בשמו, כפי מאמר חז"ל, על שום שבהר סיני "ירדה 'שנאה'
לעכו"ם עליו".⁶ מאי משמע 'שנאה לעכו"ם'?

פירושם של דברים, לפי מרן "בית יעקב":

בהר סיני ירדה לישראל 'שנאה נפשית' עזה לכל אשר נודף הימנו ניחוח של
"עכו"מיות" כביכול! שכן במקום זה הגיעו ישראל לכלל מדרגה כזו, שנפשם
בחלה לגמרי בתועבות מצרים ואביזריה ובכל תאוות הגויים למיניהן, עד

⁶ שבת פט, א.

שהם רחשו שנאה לכל רע וכל חפצם וישעם היה לרוץ לקראת המדבר, בכדי לשמוע ולקבל שמה דבר השם.

או אז, הגיע הזמן והוכשרה השעה לקראת מעמד "קבלת התורה" הנשגב מצד בני ישראל.

(ספר הזמנים, לחג השבועות)

*

וַיַּחֲשֵׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר [שמות יט, ב]

"וַיַּחֲשֵׁם יִשְׂרָאֵל". כאיש אחד בלב אחד.

[רש"י]

מדוע דווקא כאן ובזמן זה, השתררה אחדות כה מופלאה בקרב ישראל?

מנהיר מרן בעל **"תפארת יוסף"**:

עיקר עניין 'פירוד' שבין בני אדם נצמח כתוצאה מכך, שאור השם יתברך נסתר מעיני האדם. במצב זה רואה האדם את עצמו בלבד, ואלו את השני תופס הינו כגורם זר. אך מכיוון שנגלה לעיני האדם אור השם באופן מפורש, אין נתפס אצלו עניין פירוד, שכן מתבונן הינו ואומר לעצמו: **"הָלוֹא אָב אֶחָד לְכָלֵנוּ, הָלוֹא אֵל אֶחָד בְּרָאֵנוּ, מִדּוּעַ נִבְגַּד אִישׁ בְּאֶחָיו, לְחַלֵּל בְּרִית אֲבֹתֵינוּ?"**⁷

ואף שבגמרא מבואר כי בריאת כל אדם שונה היא מבריאת חברו כמאמרם ז"ל **"כשם שפרצופיהם אינן דומים זה לזה כך דעותיהן אינן שוות זו לזו"**⁸, ומכוח זה אכן נגזר פירוד – אכן דבר זה נוגע בעיקרו במישור 'עולם הזה' מכוח הסתרת האור שאופפת את העולם עד שאפילו בדברי תורה שוררים חילוקי דעות בין החכמים מה אסור ומה מותר כמאמר **"שבעים פנים לתורה"**⁹. זאת לפי שלכל אחד כוונה מיוחדת בדברי תורה כפי שורש נפשו, הלכך רואה הוא את דעתו כנכונה ואת דעת חברו כבלתי נכונה כביכול. וגם על זאת חרצו חז"ל את דעת קדשם במאמר **"אלה ואלה דברי אלוקים חיים הן"**¹⁰! וכאומרם **"בין שאמרו.. ובין שאמרו.. שניהן לדבר אחד התכוונו"**¹¹!

⁷ מלאכי ב, י.

⁸ ראה: ברכות נח, א.

⁹ על פי "זהר הקדוש".

¹⁰ גיטין ו, ב.

¹¹ פסחים נג, ב.

אכן לקראת מתן תורה, הטעים השם יתברך לישראל מן האור העליון שבשורש הבריאה בבחינת **וְנִגְלָה כְּבוֹד ה' וְרָאוּ כָל-בָּשָׂר יַחְדּוֹ כִּי פִי ה' דִּבֶּר**¹², ממילא לא היה שום עניין פירוד נתפס בנפשם מכיוון שהתחברו לשורשם העליון ולכן היו במצב של **"כאיש אחד ובלב אחד"**!

[תפארת יוסף, לחג השבועות]

כל פירוד שיש בין בני אדם – אומר **מרן בעל "תפארת יוסף"** – נצמח בעיקר מתוך הסתכלות והתרכויות בחיי **עולם הזה**.

בשעה שמתבוננים בעיני 'עולם הזה', מיד עולים בלב האדם כל אותן הנאות וטובות שמצויות אצל חברו, וכאשר עולה בלב האדם להשיג דווקא את ההנאות של חברו, נצמח מכך 'קנאה ושנאה' ועין רעה מאיש כלפי רעהו.

אכן כאשר האדם מרכז את עיקר מבטו אל עניינים שברוח, בדברים שהם למעלה מן השמש כדוגמת **תורה ויראת שמים**, אזי אין הקנאה והפירוד קונים שביטה בליבו, שכן נוכח הינו שלכל אחד ואחד יש חלק עצמי בתורה כמאמר **"ותן חלקנו בתורתך"**, וכבוד שמים עולה מכולם באופן שווה, הלכך יכול כל אחד ואחד לחיות באחדות גמורה יחד עם חברו.

אומר מרן בעל "תפארת יוסף":

לקראת מתן תורה ומעמד הר סיני, הגיעו ישראל לכלל דרגה גבוהה של **"וַיַּחַן-שֵׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר"**, מאי משמע **נֶגֶד הָהָר**? פירוש הדבר שכל מבטם ומעיינם נתון היה לכיוון ההר שעליו תינתן תורה לישראל, מתוך ערגה וכמיהה לשמוע ולקבל את דבר השם. לכך היו כל ענייני הקנאה והתחרות ופירוד רחוקים מנפשם כמטחוי קשת, ואחדות מופלאה השתררה ביניהם עד שנהיו **"כאיש אחד ובלב אחד"**!

[תפארת יוסף, לסעודת ראש חודש סיוון]

*

וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל-הָעַמִּים [שמות יט, ה]

מהו פשר לשון "סגולה"?

¹² ישעיה מ, ה.

**מפרש רבנו הקדוש בעל "מי השלוח" זי"ע משמו של "היהודי הקדוש"
מפשיסחה:**

"סגולה" הינו דבר הפועל מבלי טעם ניכר לעין, אי לזאת מכונה הינו בשם **"סגולה"**, לאמור: דבר שאין פעולתו נפעלת מתוך איזה כוח טבעי או הגיוני, אלא זהו דבר שנמצא 'מסוגל' לכך מבלי טעם מפורש.

בבחינה כזו הינה אהבת השם יתברך לישראל עמו. אין היא מותנית או מוסברת בדרך כלשהי, ואף לא נתפסת על דרך הסברה, אלא זהו מעין **"סגולה"** מבלי טעם, שהבורא יתברך בוחר בעמו ישראל ואוהבם על פני כל העמים ללא טעם וסיבה!¹³

(מי השלוח)

*

וַיִּתְּצֵבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר [שמות יט, יז]

'ויתצבו בַּתַּחֲתֵית הָהָר'. אמר רבי אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: 'אם אתם מקבלים את התורה – מוטב, ואם לאו – פה תהא קבורתכם!'

(גמרא שבת דף פח.)

מעיר על כך מרן הקדוש "מי השלוח":

למרות כפיית הר זו – היו בני ישראל דוחקים עצמם אל תחתית ההר.

שכן למרות שהם עצמם אמרו "נעשה ונשמע", עם זאת מעדיפים היו בני ישראל לקבל התורה בדרך של **"מצווה ועושה"** (=כפה עליהם הר כגיגית) – על פני דרך **"אינו מצווה ועושה"** (=נעשה ונשמע). שכן כלל זה נקוט בידינו: **"גדול המצווה ועושה, יותר ממי שאינו מצווה ועושה"**¹⁴!

אי לכך, למרות הפחד וחרדה שאחזה בנפשם מכוח אותה כפיית הר כגיגית, קרבו הכול וכווצו את עצמם 'בתחתית ההר' על מנת שלא להפסיד דבר מן המעמד הנאדר בקודש של קבלת התורה.. איש לא ניסה למלט את נפשו כביכול, ואף לא הרחרר באפשרות שכזו!

¹³ השוו דברי מהר"ל בספר 'נצח ישראל' פרק יא, ועוד.

¹⁴ בבא קמא פז, א.

וזהו גם שמציין הכתוב בשבחים של ישראל: **"וְהֵם תָּכֻּ לְרַגְלָךְ, יֵשָׁא מִדְּבַרְתֶּיךָ"**¹⁵, וכפירוש רש"י: **"וְהֵם תָּכֻּ לְרַגְלָךְ. הֵם רִאשִׁי לְכַךְ"** [=לחיבתו היתירה של הקב"ה, יתר על כל העמים], **שְׁהִי תָכֻ עֲצֻמָּן לַתּוֹךְ תַּחֲתִית הַהָר לְרַגְלָךְ, בְּסִינִי!"**

(מי השלוח, פרשת וזאת הברכה)

*

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיַת הַבֶּקֶר... וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעַם לְקֶרֶת הָאֱלֹהִים מִן־הַמִּחָנָה (שמות יט, טז–יז)

"וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעַם". בא הקב"ה ומצאן ישנים, התחיל והעמיד עליהן **'בְּקִלְאֲנִין'** [=רעשים], הדה הוא שכתוב **"וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיַת הַבֶּקֶר, וַיְהִי קֶלֶת וּבְרָקִים"**! והיה משה מעורר לישראל ומוציא לאפנתי [ארמון] של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ככתוב **"וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעַם לְקֶרֶת הָאֱלֹהִים מִן־הַמִּחָנָה"**.

(מדרש רבה שיר השירים, פרשה א פרק נ"ו)

על שום מה התגלגלו הדברים כך, שבני ישראל יהיו ישנים על סף קבלת התורה וצריכים יהיו להקיץ עצמם לשם כך מתוך שנת–ליל עמוקה??

מאיר לנו רבנו הקדוש בעל "מי השלוח":

קליטת דברי תורה וקדושה בלב אדם, תלויה מטבעה במידת ההכנה הנפשית שבאה מצד האדם. שכן **"דברי תורה"** הינם נקנים רק באמצעות יגיעה כמאמר **"לא יגעת ומצאת – אל תאמין"**¹⁶! ובמידה שאדם טורח ומייגע להכין בנפשו **"כלי קיבול"** לקליטת ה"אור", במידה זו שורה הקדושה על האדם.

על איזה זמן נאמרו דברים אלו? **למן "מתן תורה" ואילך!** שלאחר מתן תורתנו אשר כל חפצי עולם לא ישוו בה, מצויים בידינו **"כלים"** מתאימים להכנת נפשנו לקראתה, כל אחד ואחד כפי מדרגתו.

שונה בתכלית היה מצב ישראל בעידן שלפני **"מתן תורה"**. אז טרם נמצאו בידם **"כלים"** מתאימים לאותה הכנה עצומה שנדרשת לקראת **"מתן תורה"**.

¹⁵ דברים לג, ג.

¹⁶ מגילה ו, ב.

כל "הכנה" שיכלו ישראל להכין עצמם אז כאין וכאפס הייתה לעומת האור העצום שעתידיה הייתה נפשם לקלוט בזמן מתן תורה, ומה "הכנה" אפוא יכלו בני ישראל לפעול בנפשם, שתכשירם לקראת הופעת אורות עצומים כאלה שהאירו להם בעת מתן תורה? מאידך גיסא: איזו מנת "אור" יכולים היו בני ישראל לקלוט בשעת מתן תורה, אילו אור זה היה מוקצב ומוגבל כפי מידת "הכנתם" לקבלת האור?!

אי לזאת, היה השם יתברך מפיל **תרדמה עמוקה** על עם ישראל, על מנת ש"קבלת התורה" תיקלט בקרבם **שלא כתוצאה מהכנתם של בני ישראל, ומבלי כפיפות להכנה זו**. 'התורה' הושפעה על נפשם באמצעות התעוררות עליונה גרידא מבלי כלי "הכנה" מתאימים, למרות הכנתם המוגבלת במהלך שלושת ימי הגבלה כמאמר **"היו נכנים לשלשת ימים"**. רק מכוח שפע אלוקי האינסופי שהושפע על נפשם במעמד הנאדר בקודש, יכולה הייתה התורה להיקלט ולהיספג בדמם ובנפשם של ישראל, בעומקה ובהיקפה האינסופיים.

זוהי המשמעות הפנימית של "תרדמה" מכוונת זו שנפלה על ישראל, לקראת הרגעים הנשגבים והמכריעים של "מעמד הר סיני" וקבלת התורה.

[מי השלוח, חלק שני, פרשת יתרו]

*

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה.. אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ.. לֹא-יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים.. לֹא תִרְצָח, לֹא תִנָּאֵף.. [וכ - א, ב, יג]

לכאורה מה נתחדש להם לישראל בעת מתן תורה בדברות 'אָנֹכִי ה' לֹא יְהִי לְךָ', והלוא בתור 'בני נח' כבר מצווים ועומדים היו באיסור 'עבודה זרה'? כמו כן, מה נתחדש להם לישראל בדברות 'לֹא תִרְצָח, לֹא תִנָּאֵף', הרי אף הללו כלולים היו ב'שבע מצוות בני נח' שעליהן נמנים איסורי רציחה ועריות??

משיב על כך מרן "בית יעקב":

בעת שנתן הקב"ה התורה לישראל, הייתה השפעת הדיבר האלוקי על נפשם כה עצומה, עד שכל דיבר ודיבר פעל בשורש לב ישראל למעלה מתפיסתם האנושית. פנימיות נפשם טוהרה וזוככה מכוח הדיבורים הללו, באופן שכל יסודי הווייתם התפעלו ושונו לטובה, ונקבע בנפשם להיותם תמיד בבחינת 'סור מרע' ובחינת 'עשה טוב'. לפי שדיבור שמימי הינו מלא חיים ובהירות

של אור, וחיים אלה נכנסו וחדרו בלב כל איש מישראל עד שנעשו כולם כבחינת 'הדיבור' ממש, והופשטו מן הגשמיות עד הקצה האחרון.

אי לזאת, בשעה שאמר להם השם יתברך **'לא תרצח'**! פעל הדבר עליהם במידה שכזו, עד שכל ליבם נמלא חיים מכוח דיבר **'לא תרצח'** ונשרש בקרבם מידת **'טוב לב'** באופן שבלתי שייך היה שיעברו על הדיבור בשום פנים ואופן שבעולם. כמו כן, בעת דיבור **'לא תנאף'** נתפשט בליבם הדיבור באופן שבלתי שייך היה אצלם התנוצצות של תאוות למקום זר. ואלו משמעתו דיבר של **'לא תגנב'**! נפעל אצלם הדבר עד כדי כך, שלא הייתה להם עוד משיכה לממון זר או לעניין הכרוך בגניבת נפשות חלילה.

כל זאת נפעל אצל בני ישראל בעת התגלות **'מעמד הר סיני'**. אולם כשור הדם של הדברות ועם סיום **'מתן תורה'**, כשנאמר לישראל **'שובו לכם לאֱהֹלֵיכֶם'**¹⁷, סרה השפעה זו מנפשותיהם, היות שמעתה ואילך הוזקקו לקיים התורה והמצוות **'מבחירתם'** כרצון הבורא בבריא. אולם רושם האלוקי נשאר טמון בליבות בני ישראל פנימה, מכוח קדושת ישראל וקדושת הדברות, ומצבם לאחר מתן תורה כבר היה שונה לגמרי ממצבם מלפני כן.

ועל כך הננו מודים ומשבחים בפה מלא כלפי בורא עולם בכל יום בברכת **'אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ'** במהותנו שקודשה ושונתה לטובה.

[בית יעקב, פרשת יתרו, עניין פו]

*

וַיֹּאמֶר, ה' מְסִינִי בָּא, וְזָרַח מְשַׁעִיר לָמוֹ, הוֹפִיעַ מִהַר פֶּאֶרֶן, וְאַתָּה מִרְבֵּב קִדְשׁ.. (דברים לג, ב)

בגמרא¹⁸ מבואר, שלפיכך נקרא ההר **"סיני"** משום שמשם ירדה שנאה לאומות העולם אל ישראל (=על שישראל קיבלו שם את התורה, והם לא) ולכאורה מה **'שנאה'** שייכת לכאן, והלוא לפי המבואר במדרש חזור תחילה הקב"ה על פתחיהן של אומות העולם ושאל אותן אם מוכנות הינן לקבל את התורה, והן השיבו ב"שלילה" מוחלטת??

¹⁷ דברים ה, כז.

¹⁸ שבת פט, א.

מאיר רבנו הקדוש "מי השלוח":

לאמתו של דבר, מעולם לא ביקש הקב"ה לתת התורה לאומות העולם, חלילה! רק השם יתברך בחר מלכתחילה בבני ישראל שהם נועדו לכך מראשית הבריאה כמאמר חז"ל **"פְּרָאשִׁית פְּרָא אֱלֹהִים"** – בשביל "ישראל" שנקרא 'ראשית', ובשביל התורה שנקראת 'ראשית'! (=כלשון רש"י בתחילת ספר בראשית)

אולם על מנת שאומות העולם לא יהיה להן "פתחון פה" לאמור: מדוע רק 'בני ישראל' זכו לקבלת התורה, ואנחנו לא?! אי לכך סובב השי"ת את עניין קבלת התורה כך, שיהיה מציע גם לפני אומות העולם לקבל התורה, והן ידחו את ההצעה וישיבו על כך בשלילה.

משל למה הדבר דומה??

לאיש עשיר, שמבקש היה חתן מושלם עבור בתו המשכלת, בחור משכיל וטוב לב. נסע העשיר אל העיר הגדולה, לישיבה המפורסמת שהתקיימה שם, בכדי לבחור חתן ראוי מבין כתליה.

והנה, תיכף בכניסתו להיכל הישיבה, אחר שסקר בעיניו את בחורי הישיבה שגדשו את ההיכל, נדמו הם בעיניו כגאי לבב, שתורתם אינה בראש מעינם וכל חזותם מביעה זחיחות ונפש רחבה. אכן בירכתי האולם צד את עינו עלם חמודות, נחמד למראה ובעל ארשת פנים עדינה, ואף שבגדיו היו טלואים וניכר עליו כי בן עניים הוא, מכל מקום ליבו הלך שבי אחריו בהכירו בעדינותו וביראתו הקודמת לחוכמתו.

חפץ מלכתחילה 'הגביר' להיות "מדלג על ההרים" ולגשת הישר אל הבחור המדובר, אולם היות שכבר נדבר עם ראש הישיבה, ואף הבחורים מצדם שמו לב אל כניסת הגביר והבינו כי הלה מבקש חתן לבתו, וניסו למצוא חן בעיניו, אי לכך לא היה יכול לנהוג כמבוקשו.

העמיד אפוא הגביר פנים כאלו טרם החליט, ופסע בין הבחורים "לפי הסדר", רכן מעל גבי חובשי ספסלי הישיבה ושאלם לתלמודם, למרות שבליבו תיעבם ומפעם לפעם אף "הגניב" מבט לעבר בחיר ליבו. מובן שאף אחד מן הבחורים "לא מצא חן בעיניו", עד שלבסוף ניגש אל הבחור האחרון, אשר במשך כל הזמן ישב ולמד ולא שת ליבו כלל לכל ההמולה מסביבו... כך ובוה האופן "נבחר" חתן דנן, הבחור העדין והשקדן, מושא לבו של הגביר למן הרגע שכף רגלו דרכה על מפתן ההיכל...

הנמשל: **"ה' מְסִינִי בָּא"** – הקב"ה "סימן" לעצמו מראש את 'עם ישראל' כעם הראוי לקבלת התורה הקדושה, חמדה גנוזה מני דורות קדם. שכן מקרא מלא דיבר הכתוב **"הָלוֹא־אֵח עֲשׂו לַיַּעֲקֹב, וְאַהֲב אֶת־יַעֲקֹב, וְאֶת־עֲשׂו שְׂנֵאתִי"**¹⁹

אף על פי כן, מאחר שבא השם יתברך לתת את התורה, שיחר תחילה פניהן של אומות העולם והציע להן לקבל את התורה, דבר שלא הסכימו לו כמובן – אלא שצעד הזה מצדו יתברך נעשה "למראית עין" בלבד, בכדי לא להשאיר 'פתחון פה' לאומות העולם, שיטענו כי אף הן מוכנות היו בעצם לקבל התורה כפי שקיבלוה ישראל, אילו פנו אליהן בנידון.. אכן בפועל **"ה' מְסִינִי בָּא"**, היינו מתוך "שנאה" ששנא לעשו וליתר אומות העולם, אבל לאמיתו של דבר מבקש היה הקב"ה להעניק התורה לבני ישראל לבדם!

ואכן ב"**זוהר הקדוש**"²⁰ מבואר כי השי"ת נקט בעצות ובתכסיסים כביכול, על מנת שאומות העולם לא "יתענינו" בקבלת התורה אף לא למראית העין, כדי שבסוף ישראל עם סגולה יהיו יחידים לקבל את התורה באהבה!

(מי השלוח)

ה' מְסִינִי בָּא, וְזָרַח מְשִׁיעִיר לָמוֹ, הוֹפִיעַ מֵהָר פֶּאֶרֶן...

בספר **"הזוהר הקדוש"**²¹ מבואר, כי בעת שבא הקב"ה אל האומות לשאול אם מוכנות הן לקבל התורה, **"דילג להן"** על דברות הראשונות, והגיע עמן תיכף לדברות האחרונות שבהן כתוב **"לא תגנוב, לא תרצח"**! ובגין כך לא התרצו אומות העולם לקבל את התורה, והם השיבו בשלילה.

נשאלת אכן השאלה:

מדוע אכן **"דילג"** הקב"ה לאומות העולם אל דיברות האחרונות?? ובכלל, מהי משמעות **"דילוג"** זה, וכיצד אצל עם ישראל לא השפיעו דברות הללו לשלילה, והם התרצו למרות הכול לקבל התורה?

מבאר רבנו בעל "בית יעקב" ב"ספר הזמנים":

¹⁹ מלאכי א, ב-ג.

²⁰ פרשת בלק דף קצ"ב.

²¹ שם.

יש והאדם שומע דברי תורה, ואז נפתח לבו והינו מתלהב, עד כי מוכן הוא בכל נימי נפשו לקבל עוד ועוד דברי תורה.

אבל לאמתו של דבר, לא ב"קבלת תורה" מעין זו חפצו של בורא העולם.

חפצו של הבוחר בתורה הינו, שאדם יקבל את התורה בכל ישותו ומהותו, אף כאשר דברי תורה הם אצלו בבחינת "העלם" ואינם מאירים בנפשו, כגון במצבים שאין הוא מצוי "במיטבו" הנפשי, אם אפילו אז מקבל האדם על עצמו עול תורה, מעיד הדבר על חפץ נפשו בתורה. מאידך, באם אדם מוכן ומזומן ל"קבלת התורה" רק בעת שהינו נחשף לאורה העצום של התורה, אין הדבר מעיד כלל על 'קבלת התורה' נכונה מצד האדם.

מסביר רבנו ה"בית יעקב":

בשעה שנגלה הקב"ה על אומות העולם ופתח לדבר עמן אודות מתן תורה – לבטח נמלא לב האומות בעוז ובחדווה, כדרך השפעת כל גילוי עליון על האדם, וגילוי זה עורר בקרבן רגשות רוחניים עזים. לעת שכזו, באם היו הן משיבות תשובה חיובית, טרם היה בכך ראייה כי חפצות הן באמת ובתמים בקבלת התורה, שכן מה יעשו כאשר גילוי האור יעלם מהם כבתחילה??

אי לכך היה השם יתברך מעמיד "מבחן" בפני אומות העולם, כאשר "דילג" עמן הישר אל הדברות האחרונות, היינו שהעלים מעיניהן האור הגנוז בתורה והגיע עמן לדברות אחרונות שהן "לא תגנוב" "לא תרצח" ו"לא תנאף"! שהינן מסמלות עידן של הסתר באדם, כאשר נפשו נכספת ומתאוה לרע, לפי שאין האור נגלה אז לעיניו ושורה בנפשו – ובזאת תיבחנה האומות בקבלתן.

ואכן, כאשר נוכחו האומות ב'הסתרה' זו, פג מליבן כל שמץ חפץ בקבלת התורה, והן השיבו להקב"ה בשלילה מוחלטת. מכיוון שבלב האומות אכן אין שוכן רצון כנה בקבלת התורה, כפי שהינה באמת.

לא כן הייתה תגובת בני ישראל: על ישראל מעידה התורה לאמור שלאחר ששמעו אודות מתן תורה הקרב ובא, נענו תיכף בהתלהבות כמאמר **"וַיֵּעֲנוּ כָּל־הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ, כָּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה"**²²! נקט הכתוב בלשון **"הָעָם"** שזו דרגה נמוכה שבקרב נפשות ישראל, להודיעך כי ישראל אף כאשר שרויים הם במצב שהינם מוגדרים בתור "עם" גרידא, היינו בדרגה נמוכה, מכל מקום מביעים המה בעוז חפצם וישעם בקבלת התורה.

²² שמות יט, ח.

יש בדבר זה משום אות ומופת, שישראל בפנימיות נפשם חפצים הינם בקבלת התורה, ואינם תלויים ועומדים רק כפי 'מצבי רוח' החולפים שבהם, או בהארות שמימיות כביכול.

ולזאת ניתנה התורה לישראל – ולא לכל יתר אומות העולם.

(**'ספר הזמנים'**, חג השבועות, עניין ט)

'בשעה שהקדימו ישראל 'נעשה' קודם ל'נשמע', יצאה בת קול ואמרה..'

[שבת דף פח.]

מה משמעות המיוחדת שבהקדמת **'נעשה' ל'נשמע'??**

מרן הקדוש **"בית יעקב"** זי"ע, מאיר בדבר, מכבשונה של **"תורת איזביצא"**:

הבדל גדול ויסודי יש בין קליטת חוש **השמע** – לבין קליטת חוש **הראייה**.

באמצעות חוש **'הראייה'** יש ביד האדם אפשרות להקיף ולקלוט מראות שכוללים פרטים רבים **בבת אחת**, מה שאין קיים בחוש **השמע**, שבו בלתי ניתן לקלוט שני קולות יחד כמאמר חז"ל **"תרי קלי – לא משתמע"**²³! [=שני קולות יחד אינם נקלטים באוזן אדם] 'שמיעה' מגיעה בהדרגה אל האדם, דבר דבור על אופניו, עד שבאם ייאמרו באוזני האדם משפטים רבים בבת אחת, לא ישמע האדם ולא יבין בהם כלום, אלא יש צורך לפרוט באוזני השומע תיבה אחר תיבה ומשפט אחרי משפט, רק אז מסוגל האדם לקלוט את כל הנאמר ולצרפו לכלל שמיעה אחת.

כזה הינו החילוק שבין מדרגת **'נעשה'** למדרגת **'נשמע'**.

'נעשה' הינו מונח כללי לעשיית דברים הרבה שלא תחת מגבלת זמן וסדר, היינו מושג 'מעל לזמן' – ואלו **'נשמע'** לעומתו הינו מושג התחום בזמן, היות שאין באפשרות האדם כאמור לשמוע דברים הרבה בפעם אחת, אלא באופן מוקדם ומאוחר כפי סדר אמירתן.

מבארת בזאת הגמרא:

לקראת 'מתן תורה' התרומו בני ישראל בהשגתם לכלל מידה כזו, שאורות הרוחניים בהקו כנגדם **בעת ובעונה אחת**, כמידת חוש **'הראייה'** שהינו מקיף

²³ ראש השנה כז, א.

יחד דברים הרבה. זהו בחינת 'נעשה' שהינה אמירה כוללת ובלתי מוגבלת בזמן או במקום כלשהו. בני ישראל השיגו אז כל האורות בפעם אחת, בבחינת **ראייה**, כל מה שבחוש השמע דורש פרק זמן ארוך מאד, כי צריכים לשמוע הדברים כהווייתם בזה אחר זה. ואלו עתה דבקה נפשם של ישראל באור עליון ומרומם, עד שהשיגו הכול בבת אחת מבלי שום סדר מסודר.

וזוהי בחינת הקדמת 'נעשה' לפני 'נשמע' אשר לכמותה ייחלו ישראל קודם מתן תורה, ולכלל מדרגה נעלית זו התרוממה נפשם בשעת מתן תורה בהיותם 'רואים את הקולות'. היינו, שהיו משיגים הדברים 'בבת אחת' בבחינת 'ראייה' מה שבאמצעות קולות היו יכולים להשיג רק אחר זמן ארוך וממושך. וזו הייתה מדרגת ישראל הנשגבה, שלה זכו בעידן של 'מתן תורה'.

[**"בית יעקב", פרשת משפטים**]

*

'הכול מודים בעצרת' (=חג השבועות), שצריכים בו 'לכם' (=במאכל ובמשתה). מאי טעמא? יום שניתנה בו תורה הוא!

(פסחים סח:)

מה עניין "מאכל ומשתה" – אל "יום שניתנה בו תורה לישראל"?

מאיר רבנו הקדוש "בית יעקב":

בידוע הדבר כי העולם כולו נברא בדברי תורה, כמאמר הכתוב **"בְּדִבְרֵי ה' שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ"**²⁴. התורה הקדושה הינה "תכנית העולם" כביכול, כמובא ב"זוהר הקדוש" שמכיוון שבא השם יתברך לברוא את העולם, הסתכל בתורה וברא לפיה את העולם (=הסתכל הקב"ה בתורה וברא עולם).

אי לזאת, שומה עלינו ביום מתן תורתנו הקדושה לשמוח בו "במאכל ומשתה" בכדי להראות ולהדגיש לעין שכל ענייני "עולם הזה" שהם מסומלים במאכל ובמשתה, מונח בהם עומק של 'דברי תורה'. שכן בלעדי התורה אין קיום לעולם כלל, כמאמר הכתוב **"אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וּלְיָלָה, חֻקֹּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא־שָׁמַתִּי"**²⁵!

וזוהו עניין מאכל ומשתה בחג השבועות, שבו ניתנה התורה.

(**"בית יעקב הכולל" לחג השבועות**)

²⁴ תהלים לג, ו.

²⁵ ירמיה לג, כה.

מגילת רות

**יְשׁלַם ה' פְּעֻלָּךְ וּתְהִי מִשְׁכָּרְתָּךְ שְׁלָמָה מֵעַם ד' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,
אֲשֶׁר־בָּאת לַחֲסוֹת תַּחַת-כְּנָפָיו [רות ב-יב]**

יְשׁלַם ה' פְּעֻלָּךְ'.. אמר רב חסא: אשר באת לחסות תחת כנפיו. [מדרש רבה]

וכי מה חידוש חידש רב חסא בדבריו, מעבר לאשר נתפרש בכתוב??

מסביר רבנו "מי השלוח":

לאמתו של דבר, כל מעשה הנפעל מידי אדם, מורכב הינו משני חלקים: מחלק 'המחשבה' [=סוף מעשה במחשבה תחילה], ומחלק 'המעשה' [=הפעולה].

והנה מטבע האדם לחשוב, כי על חלק 'המעשה' מגיע עבורו שכר מלא, מכיוון שפעל ועשה דבר שאלמלא מעשהו היה בלתי נפעל ונעשה. לעומת זאת על חלק 'המחשבה' אין מגיע לו שכר כל כך, מפני שהמחשבה אין ביד האדם להטותה כדוגמת המעשה, אלא נפעלת היא 'מידי שמים' כביכול, לפי שמחשבות האדם מתרוצצות בראשו מעצמן ומכוח עליון הן נפעלות.

אכן האמת הינה שונה בתכלית. שכן לאמתו של דבר, לא המחשבה בלחוד נפעלת מכיוון שמים, אלא אף המעשה שדומה בעיני אדם כי זהו 'מעשה' שלו, אינו מגיע מידי האדם, שהרי כך הננו אומרים בנוסח 'אני מאמין': **'אֲנִי מֵאֲמִין בְּאֱמוּנָה שְׁלָמָה, שֶׁהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא בּוֹרָא וּמְנַהִיג לְכָל הַבְּרוּאִים, וְהוּא לְבָדּוֹ עֹשֶׂה וְעוֹשֶׂה לְכָל הַמַּעֲשִׂים!'**

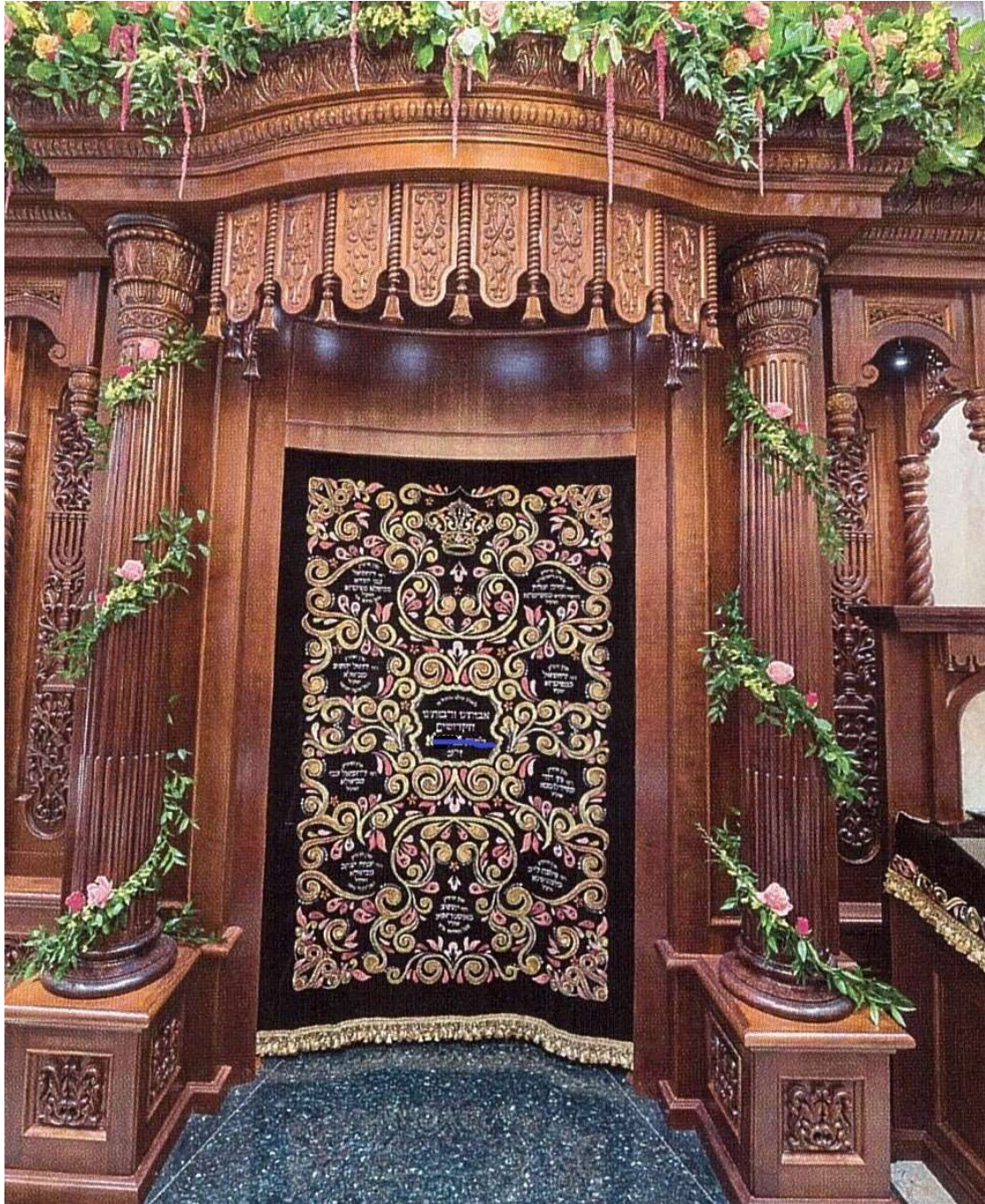
אלא היות שהאדם חוסה בצלו יתברך, ותולה אף מעשיו הטובים בכוח עליון, הלכך גומל עמו השם יתברך חסד באופן של 'מידה כנגד מידה' ותולה לזכות האדם אף המחשבה שבלב, שלכל הדעות אינה נתונה בידי אדם, וזוקף הינו לזכות האדם הן 'מעשה' הטוב שפעל וגם 'מחשבה' הטובה שעלתה על ליבו.

וזהו שהוסיף רב חסא בדרשתו הנזכרת, לאחר שעמד על לשון הכתוב **וּתְהִי מִשְׁכָּרְתָּךְ שְׁלָמָה** – וכי מהו 'שלימה'? מבאר רב חסא, כי לא רק עבור 'מעשה' הביאה בפועל תקבל רות שכר על כך, אלא אף על 'המחשבה' שהניאה אותה לבוא הנה, שזוהי בבחינת **'אֲשֶׁר בָּאת'** הינו הגורם לביאתה, אף על זאת תקבל רות שכרה משלם! זאת מכוח עצם בואה לחסות בצל כנפי השכינה.

תפארת ראדזין / חג השבועות

ובזאת אכן 'תְּהִי מִשְׁכַּנְתְּךָ שְׁלֵמָה מַעֲמָה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל – הן על מעשה שעשתה והן על המחשבה שהביא אותה לכלל המעשה, כאמור.

[מי השלוח, מגילת רות]

"צְבִי וְאַתְרָעִי בֶן, וּמָסַר לָן אוֹרֵיתָא!"

ב ב ר כ ת

"א פִּרְיִילִיכֶע יוֹם טוֹב!" חג שמח!